

ÚJ ÉLET

Magyar V.
III. u. 3.

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 41. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 OKTÓBER 7.
5709 TISRI 4.

A magyar zsidóság sorskérdései szerepeltek a Pesti Izr. Hitközség új, demokratikus képviselőtestületének közgyűlésén

Országos viszonylatban is nagy jelentőségű volt a Pesti Izraelita Hitközség szeptember 30-án megtartott közgyűlése, mert az ott elhangzott kijelentések és megállapítások nemcsak a pesti zsidóság szempontjából voltak nagyjelentőségűek, hanem arra is szolgáltak, hogy az egész magyar zsidóság politikai és gazdasági helyzete tekintetében tájékoztatásul és egyben útmutatásul szolgáljanak. Stöckler Lajos elnök nagyszabású beszámolója a magyar zsidóság összes problémáit felölelte. Különösen fontos része volt a beszámolóban az a politikai iránymutatás, amely minden kétség felrészletével meg határozta, hogy a magyar zsidóság helye csakis a népi demokrácia oldalán lehet, és hogy mindaz a sok érték, amelyet a zsidóság a múltban produkált, kell, hogy százszázalékosan a népi demokrácia támogatására és megerősítésére rendelkezésre álljon. Az az egyhangú lelkesedés, amellyel a közgyűlés tagjai ezeket a határozott kijelentéseket és megállapításokat követték, bizonyítja, hogy a magyar zsidóságnak ez a legnagyobb szervezete a Pesti Izr. Hitközség és annak képviselőtestülete megértette az idők szavát, tudja, hogy helye csakis a magyar zsidóság teljes hitéleti és emberi szabadságát

biztosító népi demokrácia oldalán lehet.

S míg egyfelől így hiszta határozottsággal állapított meg a magyar zsidóság politikai helyzete, époly határozottan muta-

tozt rá Stöckler elnök a magyar zsidóság jövőendő gazdasági helyzetének új irányvonalaira.

A közgyűlés lefolyását az alábbi részletes jelentés számol be:

Stöckler Lajos elnöki expozéja

Feszült érzékeltetés és általános figyelem közepette emelkedett szónokára Stöckler Lajos elnök, hogy előmondja nagyarányú expozéját, visszatérően az elővezet munkára és közeljövőre a jövő feladataira. Közel egyórás beszédét, amely mely hatást tett a hallgatóságra, számtalan ször szaktól a félre váróan tetszősnyíróvárt. Stöckler elnök mindenekelőtt üdvözölte a képviselőtestület tagjait, majd így folytatta:

— Ez a mai ülésünk az első alkalom ahhoz, hogy a Pesti Izr. Hitközség újonnan megvá-

lasztott parlamentje a hitközség ügyeivel foglalkozzon. Eppen ezért a mai ülést ünnepi összejövetelnek tekintem, mert azon a felszabadulás után demokratikusan alakult hitközség vezetésére és képviselőtestületi tagjai vesznek részt. Az ülés napirendje a szokásosnál sokkal többet tartalmaz. Ennek oka az, hogy még az ünnepek előtt meg akarjuk indítani a hitközségi életet. Céltunk, hogy a körzeteken keresztül tudadjon meg a Pesti Izraelita Hitközség vérkeringése, az intenzív munka és élet.

A népi demokrácia biztosítja teljes vallási szabadságunkat

— Jogosan állíthatom, hogy a felekezeti életben nehezebb körülmények között nem kezdte meg munkálkodását ez a testület. Meg kell mondanom: súlyos gondjaink vannak, mert egészen megváltozott körülmények között léteünk hozzá megszaporodott teendők elvégzéséhez s szervezeteinket akként akarjuk és fogjuk beállítani, hogy a népi demokráciával, amely nekünk a legteljesebb vallási szabadságot és általában

a szabadságjogokat biztosítja, ellentétbe ne kerülhessünk. (Felkiáltások: Ugy van! Ugy van! Erőteljes taps.)

Az iskolakérdés

— Az iskolákkal kapcsolatban az izraelita hitfelekezet számos elbáráltában részesült mindama egyházzal, amelyekkel az állam megegyezést létesített. Az izraelita hitfelekezeteknek — sajnos — csak egy középiskolája: az abonyi izraelita hit-

felekezet középiskolája volt. Nem kétséges, hogy ha bárhol az országban lett volna még egy ilyen iskola, akkor a kormányzat ezt is mint felekezeti iskolát hagyta volna meg. A demokrácia átnévezés megköveteli, hogy az általános felekezeti iskolákat maradéktalanul szüntessék meg. Nagy probléma volt számunkra a szombati szünnap biztosítása. Az illetékesek hajlandók voltak hozzájárulni ahhoz, hogy a rajz, a kézimunka és az egyéb munkálatok alól diákjainkat felmentessék. Ezt mi elegendőnek el nem fogadhatuk. Azt kértük a kormánytól, hogy a szombati ünnep a szünnapot is megartassa. A kormányzat hozzájárult ahhoz, hogy mindazok a szombati tanuló, akiknek szünet felmentést kérnek, szombati szünnapot kapjanak. Ezeknek a diákoknak a száma azonban az iskolákban husz százalékánál több nem lehet.

Stöckler elnök ezután rátért

a magyar zsidóság politikai és gazdasági helyzetének

beható ismertetésére.

— A két kérdés — ugymond — szorosan összefügg egymással. Politikailag a magyar zsidóság megszabta az utunkat. Lehet, hogy mi meg is előzünk őket ebben, de

az első alkalommal, amikor a magyar zsidóság megnyitkozhatott, a demokráciát szolgáló és építő munkát vállaltotta. Ezt az utat követi a magyar zsidóság és ugyanezen az uton fog járni a Pesti Izraelita Hitközség képviselőtestülete is.

Hitközségeink megerősítettek bennünket, a vezetőséget, a második alkalommal is; a második országos választáson, amikor az

Ára 1.40 forint

a megnyilatkozás még nagyobb méretű volt. A mi feladatunk a magyar zsidóság érdekeinek képviselése és védelme, úgy és ahogy a demokrácia szempontjai ezt megkívánják és ahogy erre lehetőség nyílik. Megalkuvás nélkül valljuk: elköltözésünk a magyar zsidóság létének biztosítása és stabil alapokra való felépítése.

Igen nagy figyelmet keltettek Stöckler elnök következő súlyosveretű mondatai, amelyek kétségkívül gondolkodásra késztetnek mindenkit.

— A magyar zsidóság korábbi rétegződése egészenlegetlen volt, olyan pályán helyezkedett el, amelyik a jövőben nem lesz életképes. Eppen ezért sürgősen megoldásra vár az új időtnek megfelelő átértékelődés. Minden lehelőt el fogunk követni, — így szólt a messzehangzó kijelentés — hogy esőkentsük azok számát, akiknek elartatásáról végső fokon a zsidóság lesz hivatott gondoskodni. Az új egzisztenciák megteremtéséhez az anyagi eszközöket is elő fogjuk teremteni.

Új egzisztencia lehetőségek megteremtése

— A magyar zsidóság az amerikai Jointtal karöltve hosszú hónapok előtt megkezdte munkásságát új egzisztencialehetőségek megteremtése és az átmenet biztosítása érdekében. Nem ok nélkül született meg a hitelszövetkezet és nem ok nélkül alakult meg a termelő szövetkezetek. Ezideig nyolc ilyen szövetkezet működik, hat van alakulóban, de elismerem, hogy mindez kevés. Arra kérem a képviselőtestület tagjait és általában hiteltvéreimel, mérjék le a való helyzetet. Ne dugják homokba a fejüket. El kell kerülni, hogy a zsidó közösség ezrei jelentkezzenek egyik napról a másikra a nagy egzisztenciális problémáival és a tömegmegrohanás következtében ne tudjunk segítségre lenni. A segítés, a nehéz helyzet megoldása csak úgy lehetséges, ha nem spekulálunk, hanem kihasználjuk a rendelkezésünkre álló időt és valóban a legnagyobb energiával hozzájárunk ahhoz, hogy a szükséges átképzési és átértékelődési folyamat meginduljon. Ezt én a magyar zsidóság legsürgősebb feladatának tekintem. (Ugy van! Ugy van!) Ezzel, amilyen mértékben a zsidóság, époly mértékben a magyar demokrácia érdekét is szolgáljuk.

Alakítások

modell után olcsó árban
FRIEDMANN-KALAP
Király-utca 10

Szekely Emil énekes
Rákóczi-u 26

Brilláns, édes, arany, csodás, órái vesz, csodás és más.

Nem kérünk abból a szabadságból

— Minden, amit politikai téren teszünk, annak érdekében történik, hogy a magyar zsidóság szolgálata mellett a magyar demokráciát is szolgáljuk. Elképzhetetlen, hogy az alkotó-képességgel és tehetséggel megáldott zsidóság ne ennek százszázalékos becséssége a magyar demokrácia rendelkezésére. Remélem, hogy a magyar zsidóság felelősséget magatartást tanusít. (Általános helyeslés.) A világ zsidóságának pedig tisztában kell lennie azzal, hogy nem kérünk abból a szabadságból, amelybe a gyilkosokat vonják be, nem kérünk abból a szabadságból, amelynek népcinyomó harabok a részesei. (Felkiáltások: Ugy van! Ugy van!) Nem kérünk a háborús büntülők szabadságából, mert ez csak újabb Auschwitzhoz vezetne. (Szünni nem akaró taps, helyeslés.)

Erec problémájára

és a zsidó állammal való kapcsolatunkra került ezután sor. — A magyar zsidóság tudja, mi a szabadság. A magyar zsidóság az errec dolgozók szabadságáért éppen ezért minden eszközzel támogatja és támogatni is fogja. Az ünnep küszöbén azt kívánom a szabadságért harcoló, az önálló és független államért küzdő, többszáz ezer dolgozó erreci testvéreimnek, hogy az ő befelátozó harcukat minél előbb siker koronázza és ennek a harcnak a győzelme hozza meg számunkra az alkotás, a békés munka lehetőségét.

A közgyűlés tagjai e kívánság elhangzásánál egy emberként ugrottak fel helyükről és többszáz torkból egyöntetűen, szinte imádságként tört fel a kívánság: Ugy legyen!

A hosszas ünneplés előtérrel Stöckler Lajos folytatta beszámolóját:

Külpolitikai magatartásunk

úgy látszik, helyes volt, mert kapcsolatunk a nemzetközi zsidósággal a lehető legjobbak. Mindent elkövetünk, hogy ezek a kapcsolatok fenn is maradjanak, anélkül azonban, hogy azokról bárki is úgy vélhetné, hogy szemben állnak a magyar demokráciával, mert akkor semmi sem akadályoz meg bennünket abban, hogy mindazokat megszakkítsuk. (Helyeslés.)

A hitközség feladatait

vázolta a továbbiakban az elnök.

— A mi feladatunk — jelentette ki — gondoskodni a felekezeti élet intenzitásáról, a mélyebb, elterjedtebb zsidó szellemről, a zsidó ifjúság neveléséről, a zsidó kultúra terjesztéséről. Kötelességeink vannak a templomainkon kívüli, sokkal nagyobb értékű kulturális nevelés

terén. Az ifjúság nevelési munkáját az eddigieket fokozottabban mértékben kell teljesíteni. Ezért kezdte meg működését a Petőfi Izraelita Hitközség kebelében az ifjúsági ügyosztály, amelynek feladata: gondoskodni arról, hogy az utáunk következő generáció legalább olyan zsidó legyen, mint amilyenek mi vagyunk. (Helyeslés.) Az ifjúsággal meg kell ismerkedni azt a zsidó ideológiát, amely a mi ési törekvéseinkből fakad. Nincs szükség új zsidó ideológiára, mert a mi világító lámpyánk, a Tóra és annak szellemi többi övezetében hagyományunk (taps), amely meg tud állni a népi demokráciánál is. Ennek a zsidó tradíciónak és kultúrának terjesztése a mi kötelességünk.

— További feladatunk az idősebbek fejlesztése, a zsidó körház szolgáltatásainak még jobbá tétele, a fluórház kifejlesztése (Elsők helyeslés és taps), az oktatásnak és szertejárásnak létesítése.

A cionisták tevékenysége

sokakat foglalkoztat. Amikor megkezdjük az együttes munkát, megszabuk a következő évek együttműködésének programját is. Ha nehézségek vannak, vagy lesznek, gondoskodni kell arról, hogy ezek a nehézségek ne okozzanak zavarokat a zsidó élet keretein belül. Tiszta, ha kell lenni azonban azzal, hogy önálló zsidó állam megalkotása után, az a cionista munka, amelyet addig itt végeztek, nem folytathatók olyan mértékben és körülmények között, mint korábban. Csak rövidítők lehetnek azt, hogy ebben a vonatkozásban nem kell bekövetkeznie változásnak. Meg vagyok győződve arról, hogy a cionista háború előtt a népi demokrácia érkei époly sérülhetnek, mint a magyar zsidóság másik rélege előtt. Ennek a szempontnak megfelelően eseten pedig komolyabb komplikációra nem kerülhet sor. Közöttünk nincs és nem is lesz különbség a dolgozók önálló, független zsidó államának megerősödésének, békéjének, biztonságának tekintetében. (Erőteljes taps.) A magyar demokrácia számtalan tanujelét adta annak, hogy a szabadságért harcoló országot támogatni akarja.

Nincs különbség fővárosi és vidéki zsidóság között

— Nemcsak az ország, hanem mondhatni, a világ egyik legnagyobb szervezett hitközségének képviselőtestülete vagyunk és így magatartásunk sokkal nagyobb súlyú, és illelően felbőlelő irányít szabó súlyú. Az országos szervezeten keresztül megoldja a zsidó élet problémáit és kijelöli azt az utat, amelyen a magyar zsidóságnak haladnia kell. Remélem, hogy továbbra is sikerülni fog a

magyar zsidóság egységét fenntartani. Minden ténykedésünkben kifejezésre kell jutnia annak, hogy nincs különbség fővárosi és vidéki zsidóság között. Nincs és nem is szabad különbségnek fenn.

— A hitközség vezetőségének legfőbb gondja

a pénzügyi problémák megoldása,

bevételek teremtése és a zsidó közösség hozzászoktatása ahhoz a gondolatához, hogy tehermentes és nélkül nincs zsidó élet, hozzászoktatása ahhoz, hogy ezeket a terheket önként kell vállalnunk, mert enélkül lehetetlen mindazoknak a feladatoknak megoldása, amelyeket magunk elé tüzünk.

Dísztagok választása

A nagyhatalmú elnöki expozé után került sor a zsidó élet promóciójának, a szakmai élet és munkájának a képviselőtestület dísztagjává történő megválasztására. Egyelőre a következő 14 zsidó kiválóságot választották meg egyhangúlag: *Bartos Gyulát*, a Nemzeti Színház örökös tagját, *dr. Bródy Ernő* volt orv. szűgyűlési képviselőt, *Császár Salomont*, a régi képviselőtestületi kiváló tagját, *dr. Fejér Lipót*, egyetemi nyilvános rendes tanárt, *Hermann Lipót* festőművészt, *Liebermann Albertet*, a hadifogoly munkaszolgálatosok képviselőjében, *Peterdi Andort*, a Petőfi Társaság főtitkárát, *dr. Rosenák Miksa* ny. igazgató főorvost, *dr. Joe Schwarcsot*, a Joint európai elnökét, *dr. Szűcs József* főgyógyász, *dr. Turán Pál* Kossuth díjas egyetemi nyilvános rendes tanárt, *dr. Turóczi Troszler József* egyetemi nyilvános rendes tanárt, *Zádor István* festőművészt és *dr. Zahler Emil* főorvost. A megválasztott dísztagokat *Stöckler Lajos* elnök köszöntötte meleghangú beszéddel. *Dr. Verebégi László* indítványozta, hogy a később megválasztandó tiszteleti tagok sorába ittassanak be fizikai dolgozókat is. *Stöckler* elnök válaszában kijelentette, hogy már a képviselőtestület összeállítása alkalmából nagy számmal vettek fel a képviselőtestületi tagok sorába fizikai munkásokat. A tiszteleti tagok sorába viszont kitérített munkásokat is fogunk a jövőben megválasztani.

A megválasztott tiszteleti tagok nevében *dr. Rosenák Miksa* mondott köszönetet. A napirend következő pontja egy választmányi tagsági hely betöltése volt. *Dr. Somló Tibor* választották meg egyhangúlag.

Ugyancsak egyhangúlag fogadta el a közgyűlés az 1948-as költségvetést. *Adorján Antal* az elnöki expozéhoz hozzászólva kifogásolta, hogy a Hadviselték Bizottsága érdemeinek méltóságát nem pótolják az ez évi jelentésben. *Stöckler* elnök válaszában kijelentette, hogy ezt a sérelmet már a múlt közgyűlésen orvosolták.

Az új főtitkár megválasztása

Kádár László a napirend 8. pontjához szólva javasolta, hogy az ügyvezetői tisztség maradjon meg és a főtitkári tisztséget ezuttal ne töltsék be.

Stöckler Lajos elnök rámutatott arra, hogy a hitközség alapszabályai az ügyvezetői tisztséget nem tartalmazzák és csak kényszermegoldás volt, hogy addig, míg a volt főtitkár nyugalomba nem vonult, Domonkos Miksa mint ügyvezető látta el a hitközség főtitkári teendőit. Tehát csak az alapszabályoknak tesznek eleget, amikor most az ügyvezetői tisztség megszűnésével a főtitkári tisztséget tölteni kell. Egyben meglepetését fejezte ki a nyugalomba vonult főtitkárnak a mult rezsimben kifejtett tevékenységéért. Dr. Benedek László előjáró annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy Kádár indítványa nem irányul a megválasztandó főtitkár személye ellen, hiszen beszédében a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott Domonkos Miksa ügyvezető érdemeiről. A maga részéről szintén a főtitkári tisztség betöltését javasolja.

A közgyűlés tagjai már az első felszólalás alkalmával és folytatódólag a többi felszólalás közben is állandóan lelkesen éltették Domonkos Miksát, majd az elnök felkelt kérdésére a közgyűlés egyhangúlag Domonkos Miksát főtitkárrá választotta. Az eredmény kihirdetése után Domonkos Miksa, az új főtitkár a képviselőtestület tagjainak lelkes ovációja közepette lépett be a közgyűlési terembe és jelent meg az elnöki emelvényen, ahol az előjáróság tagjai felállva, felkeszve ünnepelték. Ehhez az ünnepüléshez ugyancsak felállva csatlakoztak a képviselőtestület tagjai is.

- Az elnök üdvözlőbeszéde

Az ünnepelés elültével Stöckler Lajos elnök a következő szavakkal fordult az új főtitkárhoz:

— A Pesti Izraelita Hitközség képviselőtestülete — mondotta — az előjáróság és a választmány jóváhagyásával Téged eddigi ügyködésedben megerősítve, a Pesti Izraelita Hitközség főtitkárává választott. Amikor én beiktatásodat őszinte örömmel teljesítem, arra kérek, végezd munkádat az az odaadással, becsületes jószándékkal, amellyel feladatodat eddig is elláttad. Te a felszabadulás után kerültél pozíciódba, mint a hitközség első tisztviselője, de ugyanakkor hivallást tettél mindarra, amit a hitközség elnöke akkor vállalt. Amikor a hitközség képviselőtestülete megválasztott, vállaltad azt a programot, amely hivatott a magyar zsidóság jobb sorsát biztosítani. De vállaltad a magyar népi demokrácia szolgál-

latát ugyanugy, mint ezt a hitközség elnöke és képviselőtestülete is teszi. Kérem a Mindenható áldását arra a nagy munkára, amelyet el kell végezned

Domonkos Miksa főtitkár székfoglalója

A fogadalomtétel után Domonkos Miksa főtitkár tartalmas beszédében köszöntö meg a bizalmat, az elnök üdvözlő szavait és a képviselőtestület tagjainak ovációját.

— Bár tudom, — mondotta — hogy elmult esztendőök gyakorlatára szerint a tradíciók szellemében most szabályos székfoglaló beszédet kellene mondanom, szíves engedelmükkel csak rövid ideig színelém figyelmüket igénybe venni és engedjék meg nekem, hogy a képviselőtestület nyilvánossága előtt néhány mondatban emlékezzem meg elmult évekről és számomra emlékezetes eseményekről.

— Maholnap kilenc esztendeje lesz, hogy megkezdtem pályafutásomat ősi hitközségünk székházában s véletlenül éppen ebben a teremben indultam el ott a legvégén a bejárati ajtó mellől, hogy komoly kötelességek teljesítése közben és súlyos megpróbáltatások mérőföldkövei mellett, komoly felelősség és halálos veszedelmek válsága után ime itt állok Önök előtt, amikor a Pesti Izraelita Hitközség illusztris parlamentje előtt felöttem azt a fogadalmat, amelyet az imént hallottak.

— Ugy érzem, székfoglaló beszédet annak kell mondania, akit még nem ismernek eléggé s akinek ilyen alkalomból tett kijelentései a közösség tájékoztatását és megnyugtatót célloznak. Jelen voltam ebben a teremben, amikor nyugalomba vonult hivatali elődöm tartotta székfoglalóját. Bizonyára nem rajta múlt, hogy megrendült egészségi állapota és az elmult évek súlyos történelmi eseményei nem tették lehetővé számára, hogy programját megvalósíthassa volna.

— Amikor ebből az alkalomból visszapillantok történelmünk leggyászosabb idejére, me melettozassanak tőlem rosszmélyn venni, ha a tisztelt Közgyűlés bizalmát megköszönve, egyszerűen azt a napot, mikor ez a terem teljesen néptelen volt és hitközségünk székházában csak kénytelenül és géppisztollyal felszerelt nyilas gyilkosok csizmái kopogtak. 1944 október 16-ára emlékezem, mikor a zsidóság nagy tragédiájának utolsó fejezete kezdődött a magyar fővárosban. Sokan lesznek, akik egyszerűen véletlenné tulajdonítják, nekem azonban már az elhangzott fogadalom szellemében is hisznem kell, hogy az Örökkévaló Isten rendelkezéséből vált kötelességemnek, hogy minden habozás nélkül elfoglaltam azt a helyet, ahonnan hivatali elődöm menekülni volt kénytelen s úgy érzem, hogy ebben az

és amely tulajdonképpen folytatása lesz az eddiginek, hiszen csak a címed változott meg. Isten áldását kérem feladataid sikeres megvalósítására. (Taps.)

üres épületben és ezen a süllyedő hajón két kézzel kellett megragadnom a kormánykereket. Nem lehettem mást és minden ezzel a sorsszerű véletlenel kezdődött.

— Nem szeretem a multat felidézni és még kevésbé felhányorgalmi. De itt a képviselőtestület nyilvánossága előtt egyszer mégis szöveget kell idéznem: a hitközségi Országos zsidóság rablított, Szászai hóhéregényeit, a gettó borzalmait, az osztröm ezer veszedelmét és emlékeznem kell az éhezökre, a belegekire, a vágóhídra számolt tömegekre — és az áldozatokra. Aztán engedjék meg, hogy emlékezzem az Isten kegyelméből utolsó percben érkezett felszabadító Szovjet Hadsereg, a gettó szerencsés megmenekültisére.

— A többi mindenki tudja: romokban volt ez a székház, elpusztultak templomaink, intézményeink és kifosztott, meggyőlt szegény Lázárok voltunk valamennyien.

— Tisztelt Képviselőtestület!

— Elkarakítottuk a romokat. Akkori vezetőségünk, élén a hitközség elnökével — és munkatársaink — a Pesti Izraelita Hitközség alkalmazottai — mind romokat takarítottak, amikor még éhezünk és fáztunk. Aztán elkezdtek az újépítést. Nem kell róla beszélni, mert köz tudomásu, s úgy érzem ez a kis visszapillantás felér egy székfoglaló beszéddel, mert az elvégzett kötelesség elég ígért a továbbiakra.

A napirend következő pontja

három hitközségi rabbi

megválasztása volt. Az előjáróság és a választmány javasolta dr. Schwarcz Benjáminnak a Bethlen-téri templomban kifejtendő működését és dr. Katona József és dr. Herskovits Fábán rabbiának a Dohány-utcai templomban való működéssel, pesti rabbiaká való megválasztását. A képviselőtestület tagjai mind a három rabbi nevének megemlékezésénél lelkes tapsviharlban törték ki.

Az elnök az egyhangúlag történt megválasztás után elismerő szavakkal szólt a megválasztott rabbik eddigi működéséről és kérte, hogy továbbra is az eddigi lelkes buzgalommal lássák el magasztos tisztségüket.

Dr. Fischer Benjámin főrabbi, mint a pesti rabbióság vezetője méltatlá ezután a megválasztott új rabbik tevékenységét, valamint a tárgysorozat következő pontjában szereplő körzeti rabbi működését is. A közgyűlés a következő körzeti rabbiat választotta meg: dr. Berkovits Józsefet, a Csáky-utcai templom;

dr. Mandel Miklóst, a Dohány-utcai templom; dr. Szász Lászlót, a Nagyfüvös-utcai templom és dr. Rosenblum Manó, a Páva-utcai templom rabbijait. Ezután megválasztották az igazoló bizottság elnökévé dr. Dániel Miklóst, elnökhelyettesévé Faragó Gyulát. A számadási bizottság tagjaivá dr. Balázs Józsefet, Braver Henriket, Dinner A. Emilt, Fried Jánót, Komját Ernőt, Lefkovits Árpádot és Störer Dezsőt választották meg. A számvérszék elnök tisztségét dr. Szász József, alelnöki tisztségét pedig Szemere Jenő és Hammerschlag Oszkár képviselőtestületi tagokkal töltötték be. A közgyűlés felhatalmazta a hitközség elnökét és előjáróságát egy új templomkörzeti létesítésére, majd megválasztották az adófelvételre tanács 400 tagját.

A közgyűlés napirendjének utolsó pontja az alapszabályok módosítása volt. A módosítás szerint a jövőben olyan személyek, akik ellen valamely demokratikus párt jogerős kizárólat határozatot hozott, nem lehet tagja a képviselő testületnek.

Stöckler elnök közölte, hogy ez a módosítás nem jelenti azt, hogy alkalmat adjunk a személyi kizárásra, de aki ellensége a demokráciának, az nem vállalhat semmiféle szerepet a hitközségi életben.

Bissellches Mózes Izrael államáról

Bissellches Mózes hitás közönellet mondott Stöckler Lajos elnöknek azért a szeretettel, amellyel Medinath Jiszraelről beszélt. A képviselőtestület mindenben egyetért. Egyetlen dologban — folytatta Bissellches — kérem a tagjais megértését. Az elv az, hogy a népi demokráciában mindenkinek dolgoznia kell. Ez helyes, ezt kell tenni. De a lojalitás megkívánja, hogy mindenki dolgozzék Izrael országáért is a Cionista Szövetség igénybevételével. Annak a szervezetnek közreműködésével, amely már rég és oly odaadón fáradozik Palesztána érdekében.

Stöckler elnök köszönetet mondott a képviselőtestület elismerő munkázkodásáért, majd a következő szavakkal zárta be a közgyűlést:

— Mindnyájunknak és minden zsidó testvérünknek a következő ünnep alkalmából a lehető legjobbakat kívánom. Kérem a Mindenható, áldja meg Izraelt, áldja meg a magyar zsidóságot és óvja meg minden veszedelemtől. (Érteletes taps. A közgyűlés tagjai az elnök emlévénnyel töltötték és hosszasan ünnepelték úgy Stöckler elnököt, a magyar zsidóság jövődőlóját megvilágító erőteljes beszédéért, mint Domonkos Miksát főtitkárrá való megválasztása alkalmából.)

A közgyűlés a Hatikva, majd az Internacionale hangjai mellett ért véget.

Glosszák a hétről

ARTHUR KOESTLER, aki sok perfid támadást intézett a Szovjetunió ellen, most Palesztinával kapcsolatosan irt megdöbbentő sorokat a párisi *Le Figaro Littéraire* hasábjain.

Arthur Koestler, aki végérvényesen beállt a zsidó öngyűlölk, az ellenséget kiszolgáló antiszemita sorába, olyanokat firkált össze, hogy „a politikai programja lett Ótestamentum veszedelmesebb, mint Hitler: *Mein Kampf*-ja.” Más helyen Dávid zsollárait ócsárkolt, mégpedig olyan hangon, amilyet Julius Streicheren kívül eddig más senki sem használt.

Csak súlyosbító körülmény, hogy Arthur Koestler jól tud írni és nagy publicitással rendelkezik.

★

A SZOVJET KÖNYVKIALLATÁSON, amelyet egyre nagyobb tömegek néznek meg a Nemzeti Múzeumban, külön virrban nyertek elhelyezést *A Szovjetunió Kommunista (Bolshevik) Pártjának rövid története* a tartalmazó mű különböző nyelvű kiadásai. E művet tudvalevően Sztálin írta.

Látható a Nemzeti Múzeumban a történelmi jelentőségű és rendkívüli világhádst mutató könyv hébernyelvű változata is. Palesztinában nagyon népszerű *A Szovjetunió Kommunista (Bolshevik) Pártjának rövid története*, amelynek tizedik megjelentési évfordulóját most ünnepelték a világ dolgozói.

★

MÉG MINDIG ÖZÖNLENÉK a levelek a szerkesztőségünkbe az az a vitával kapcsolatosan, amelyet Sós Endrénck, a „páholy-zsidók”-ról szóló cikke provokált. Kiemeljük a levelek sorából Gárdos Dezsőnek, a kiváló pedagógusnak a sorait. Gárdos Dezső érdekes és hosszú levéléből ragadjuk ki az alábbi sorokat:

„Az Új Élet által felvetett problémákat voltaképp Stöckler Lajos, a Pesti Izraelita Hitközség elnöke már a montreuxi világkongresszuson szóvá tette. Már ő is hangsúlyozta, hogy a zsidóság nem lehet semleges, nem vonulhat félre a „két világ” harcában, a haladás és maradás világküzdelmében... Akik nem tagadják meg a bibliai zsidóság szociális hagyományait, azok könnyen állásfoglalhatnak, azok könnyen rálephetnek arra az utra, amelyet Stöckler Lajos, a magyar zsidóság számára kijelölt.”

★

MINDIG TUDTUK, hogy Németországban még rengeleg náci bíró működik és éppen ezért nagyon nehéz helyzetben vannak azok a zsidók, akik bírót uton keresik igazságuk érvényesítését.

De — őszintén bevalljuk — magunk sem gondoltuk volna, hogy annyi a náci bíró, mint amennyi most kiderült.

Walter Menzel, Északrajna-Westfália belügyminisztere, a Nyugat-Németország alkotmányát előkészítő bouni konferencián kijelentette:

— Az angol övezetben a bírók és ügyészek hetvenöt százaléka olyan, aki a náci párt tagja volt. Ez veszélyt jelent a német demokráciára.

Walter Menzel nem tulozott! Ott, ahol a bírók és ügyészek hetvenöt százaléka nyíltan horogkeresztosnek vallotta magát, valóban furcsa képet mutat a demokrácia! Ne kerdeljünk: ott nincs is demokrácia!

Hogy mi van?

Lappangó fasizmus. Burkolt náciizmus. És — lappangó fasizmus ide, burkolt náciizmus oda — nyíltan manifesztálódó antiszemizmus.

A zsidókat náciakat sorra felmentik azok a náci bírók, akik a „demokráciában” helyükön maradhatnak és most is egy húrton pendülnek a gaztettek elkövetőivel!

A zsidók kereseteinek elutasításai szintén napirenden vannak, mert a náci bírók nem igazságot keresnek, hanem védik a zsidók javainak eltulajdonításait!

Ugyebár, nem is csoda az ilyesmi ott, ahol a bírók és ügyészek hetvenöt százaléka a náci pártba tartozott és többnyire most is a náci illegális alakulatoktól kap utasítást!

Walter Menzel egyébként beszögezte, hogy a náci bírakat az angol megszálló hatóságok erősítették meg állásaikban és a német demokratikus kormányhatóságok éppen ezért tehetetleneknek bizonyultak velük szemben.

A fasizta és antiszemita bírók, a tömeggyilkosok védelmezői és a jogos zsidó igények buzdó elutasítói tehát az angolok bizalmából maradtak helyükön.

Ezt is meg kell jegyeznünk! Ez az angol magatartás méltó kiegészítése annak, hogy angol engedéllyel léphetnek be az SS volt tisztjei a zsidóellenes arab seregekbe!

Anita Libman Lebeson

Négyezer holland-zsidó árva édesanyja

Írta: Várnai Zseni

Itt élnek közöttünk a náci-borzalom elő tanukizonyosságai: az árvák, mint vádoló jelképek arról, ami történt s aminek soha többé nem szabad megismétlődnie. A tüzzel szántott és vérrrel áztatott Európa országában otthon, szülő és rokonok nélkül bolyonganak s legszörnyűbb emlékek súlyát cipelik a lelkükben.

Hollandiában négyezer zsidó árva él. Ezt a négyezret sikerült kimenteni a német megszállók karmai közül és most róluk van szó, merl a halottaknak már nincs szükségük segítségre. Ez a négyezer gyermek a hollandiai földalatti mozgalomnak köszönheti megmaradását. Két keresztény asszony szervezte meg a mentési akciót. Az egyik dr. Gesina van der Molen asszony, aki egyetemi tanár Amsterdamban, a másik Maria Nolte, a földalatti mozgalom vezetője.

Ez a két kiváló asszony ezer életveszély közl mozgósította a holland nőket, hogy kiragadják a zsidó gyermekeket a náci-megszállók véres karmai közül, s ebben az áldozatos munkában résztvevett a holland társadalom minden rétege. Ez volt a holland nők ellenállása a gyűlölt letiprókkal szemben: rejtegetni, bujtatni a kiszemelt áldozatokat és nem rajtuk mult, hogy nem sikerült megmenteni valamennyit, csak ezt a négyezret.

Mikor a hilleri hóhérvilágot megsemmisítették és a náci-hordát kiverték Hollandiából is, a kifosztott országnak kellett gondoskodnia az árvákról. Nagy feladat volt ez, mikor a tejhez, vajhoz szokott holland gyermekek majdnem éheztek és éppen ezért dr. van der Molen asszony, mint Hollandia delegátusa, a tengerentúli Minoisba utazott, hogy segítséget szerezzen a zsidó árvák számára. Ezt a segítséget meg is találta Anita Libman Lebeson zsidó író nő személyében. Megalakult az „Educational Fund For War Foster Children” a háborúsított gyermekek megsegítésére és Anita Libman Lebeson asszony elnökölte alatt megindult a nagy társadalmi segítőakció.

Anita Libman Lebeson egészen újszerű módon szerzett támogatókat az árváknak. Életrajzokat és fényképekkel nyomtatványsorozatban küldte, különösen kihangsúlyozva a művészi tehetséggel megáldott gyermekeket. Az író nő, akivel baráti levelezésben állók, elküldött nekem néhány példányt ezekből a brosurákból. Sokat mondó betűk és még beszédesebb képek ezek.

Szép gyermekarcokból a világ legszomorúbb szeméi tekintenek ránk és a rövid életregényekben feltárul a náci-korszak minden borzalma és pokoli kegyetlensége. Valami egészen megrendítő van abban, ahogy ezek a szerencsétlen gyermekek rettegésről, bujdosásról, szüleik, rokonaik elhurcoltatásáról vallanak és végül arról, hogy ők maguk hogyan és mennyi viszontagságon keresztül menekültek meg. Ennél a pontnál a legragyogóbb emberi humanizmussal találkozunk. Az egyik gyermek például Gisele van der Gracht holland festőnő nevét említi, aki egymaga négy fiúcskát rejtegetett a házában. Olvasunk az SS főhadiszállásra rendelt takarítóasszonyokról, akik mentesítési blankettákat loptak el onnan zsidó gyermekek számára, parasztsaládokról, akik menedéket nyújtottak az üldözötteknek, olvasunk, olvasunk az emberi jószágról, amely ott virágozott ki a legnagyobb embertelenség tözsomszédságában.

A négyezer holland-zsidó árváról már gondoskodik Anita Libman Lebeson mozgalma, de magát a nagy problémát semmiféle jótékonyági akcióval nem lehet megoldani. Egész világ tele van a fasizmus ártatlan áldozataival és a számuk egyre nő. Gondoljunk csak a spanyol és a görög nép árváira, ezekre a legujabb áldozatokra. Ki tudja pótolni elvesztett szüleiket, otthonukat, ki tudja kárpótolni őket szenvedéseikért? Csak a békeszerető népek összefogása vehet véget a szüntelen emberpusztításnak, csak ettől várhatjuk, hogy a gyermekek újabb és újabb tömegei ne jussanak a zsidó gyermekek tragikus sorsára.

Utazik? Új és használt bőrönd

retikülük nagy választékban, nagyban és kicsinyben, legolcsóbban LÁNG bőröndösnél Népszínház-utca 21. Saját műhely. Használt bőröndöt veszek. Telefon: 125-022 — Szombaton zárva.

SÁTORDISZEK: LAMPION

papírfűzér — papírdiszek
ZOLTÁN PAPIRÜZEM, KLAUZAL-TER 16. (udvarban)

KATONA JÓZSEF:

JIZKAUR!

„Szálljon fel a könyörgésünk alkonyattól és érjen el esedeklésünk virradattól, hogy kitünjön megismerésünk a felragyogó csillagokkal” — így imádkozunk, így köszöntjük az Engesztelés Napját Kol-Nidré estéjén. Azután kora reggel Isten elé állunk és az egész napot áhitatos imádságban töltjük. Az Engesztelés Napja a zsidó élet legkomolyabb napja. Szinte dicsélemű a zsidó ember ilyenkor, a hívőről jámbor odaadásában lekopik a földi lét minden nyüge, csak lelke szárnyal: magába száll a megtisztulás után vágyakozik. Imák hosszú sorozatában fejezi ki érzéseit és szent szertartások emlékezte emeli a bűnbocsánat ormai felé.

„Vajjon nem az-e az igazi bűjt, amelyet én kívánok: hogy megnyisd a gonoszság bilincseit, megoldjad a járom kötelékeit, szabadon engedd az elnyomottakat, az éhezőknek megszerezd kenyereket és a szegény bolyongókat házadba befogadd?” — a próféta így jelöli meg e nap áldozatos bűjtjének igazi értelmét, minden korokon át dadalmas jelentőségét.

Az Engesztelés Napján megemlékezünk drága halottainkról. Fájdalmas emlékek, soha nem szűnő bánat, gyötördő kérdések, örökre megoldatlan rejtelmek sulya alatt roskadozik sok szenvedő zsidó szív... A győtrelemben vergődő zsidó ember utat keres a békesség felé. A szenvedések világából a megnyugvás homába vágyakozik, a felzaklatott hétköznapi zajból áhitatos ünnepi órák csendjébe menekül.

Ezrek és ezrek bolyonganak a temetőben és keresnek egy sirt; szülők, hitvesek, gyermekek, testvérek, rokonok, barátok állanak meg néma hantok előtt és nem tudnak eltávozni onnan. Tömegsirok mély öle felett ismerős arc után kutatnak, annak arca után, aki övék volt, akit szerettek.

Mérhetetlen gyász, hangtalan fájdalom reszket hang

után, nyílik szóra, amikor Mázkir idején felcsendül az emlékezések sohása, amikor a gyászolók, az emlékezők imádságos áhitatban mind-mind elsírják könnyeiket.

Jizkaur... Szól a fájdalom imádság és mi alázatlan soháskodunk azokért, akik a süppedő sírok világában az enyészett hantjai alatt pihen-

nek. Emlékezünk azokra, akiknek nincsenek sírjai, vértanúinknak, mártírjaink millióira. Megemlékezünk Izrdel hőseiről, akiknek vére ott patakzik a szent hazában. Azért könyörgünk; hogy az öröklétű Isten fogadja el hősi áldozatukat, megdicsőülését a szent küzdelem diadaláért.

Jizkaur, emlékezz meg örökkévaló Istenünk mind-azokról, akik Hozzád megler-

ról és jámborokról, a vértanúkról és hősekről. Legyen pihenésük csendes, nyugalmuk édes, lelkük éljen az isteni dicsőség fényes szárnyal alatt és találja meg a teljes üdvösséget. Legyen jutalmuk életük minden küzdelméért és szenvedéséért, leljék meg az örök szentség forrását. A szét-hullott hamvakat gyűjtsd egybe a mennyei kegyelem, siri álmuk felett lebegjen Isten békessége és szeretete. Ámen!

Hirek Jiszraelről, a Zsidó Államról

Izrael állam vezetőinek üdvözlő beszéde
5709 Ros Hasanara

Ros Hasanara előestéjén a Kol Jiszrael, Izrael államának rádió-állomása ünnepi programot sugárzott a galut zsidósága számára. A megható műsor keretében Ben-Gurion miniszterelnök ünnepi üzenetét küldött mind-azoknak, akik szerte a világon az alijára várnak. Kérte a ciprusi és az európai táborokban élő zsidókat, várjanak türelmemmel, mert ez az esztendő meghozza számukra is álmaik megvalósulását. Herczog főrabbi beszédét a sechechejanu áldásával kezdte azért, mert ez az első Ros Hasanara kétezer év óta, amelyet ismét zsidó Államban élő zsidók ünnepelnek meg. A világ zsidóságát arra kérte: segítsék fejleszteni Mődinat Jiszrael-t. Az üdvözlések sorát Weizmann államelnök zárta be. Angol és jiddis nyelvű beszédében Izrael államának és népének jó kívánságait tolmácsolta a galut zsidóságának, remélve, hogy az 5709. esztendő a megváltás és az alijá éve lesz.

Bernadotte poszthumusz javaslata

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtákarágáról érkezett jelentések szerint a Palesztina-kérdést a Politikai Bizottságban fogják tárgyalni az otomero javaslat és Visinszki leszerelési javaslatának vitája után. Az UNO palesztinai szervei mindenesetre folytatják a zsidóellenes hangulatkezelést a tárgyalás „megfelelő” előkészítésére. Ralph Bunch, Bernadotte hivatali utóda, ugyan ismét igyekszik a pártatlanság álarca mögé rejtőzni. Az UNO-hoz küldött sürgönyében határozott UNO-állásfoglalást sürget, mert — mint írja — zsidók és arabok egyké-

akadályozzák az ellenőrzés eredményes munkáját. A jeruzsálemi amerikai-francia-belga konzulokból álló ellenőrző szerv azonban nem igényli a pártatlanság „vadját” és szigorú hangú jelenlében Jeruzsálem zsidó katonai parancsnoka ellen kér intézkedést, aki a bizottság szerint Jeruzsálem meghódítására készülődik. Erre a jelenlétre azért volt szükség, hogy megfelelő időpontban ürügyként lehessen felhasználni a Palesztina-kérdés tárgyalása folyamán, ha az izraeli kormány nagyon „makacsnak” bizonyulna. Az angolszászoknak a jelenlegi ülésszakon Államban megfigyelő politikája az ürügy-keresés előre elhatározott imperialista politikájuknak igazolására. Anglia még egy másik „ürügyet” is készlelben tart az izraeli kormány elismerésének további halogatására, ha annak szükségét látja. Laké Succes-be küldött jelentés szerint mégis megalakult a palesztinai arab kormány, egész palesztinai hatáskört igényelve magának. Ezt a kormányt ugyan még az arab államok többsége sem ismeri el, (lásd az Uj Élet múlt heti számát), feladata csupán az, hogy az angolok fegyverként állítsák szembe — ha ennek szükségét látják — az izraeli kormánnyal. A tárgyalás alapja valószínűleg Bernadotte poszthumusz javaslata lesz, mert a jelentések szerint az angolszász államok és csatlósok máris ezt a javaslatot tekintik a Palesztina-kérdés rendezése alapjának. Anglia részéről az új Bernadotte-javaslat elfogadása fordulatot jelent, mert a Bernadotte javaslat az ország felosztásának és Izrael önállóságának alapján áll. Minthogy az elkövetkező tárgyalásoknak a szomorú sorsú UNO-közvetítő elkö-

szította javaslat lesz az alapja, érdemes a harmincezer szavas jelentés legfőbb pontjaival megismerkedni. Az angolszász államok anyagi és politikai nyomással az izraeli kormánytól a következő javaslatok elfogadását akarják kikényszeríteni:

1. A jövőben szűnjön meg az „UNO-közvetítő” tisztsége, helyette békéltető-bizottság működjen.
2. Az UNO ismerje el Izraelt, mint önálló államot, mert ez jelenti az 1947 november 29-i Palesztina-döntés egyetlen megvalósult pontját. Az izraeli kormány teljes szuverenitással kormányoz, az állam képes megvédeni magát külső támadás ellen.
3. Jeruzsálem az UNO gyámsági bizottságának ellenőrzése alá kerüljön, szabad belépést biztosítsa zsidóknak és araboknak egyaránt.
4. A Negevet le kell csatolni a zsidó Államról s Transzjordániának juttatni. Cserébe egész Galileát Izraelhez kell kapcsolni.
5. Haifa legyen szabad tengeri kikötő, egyképpen szolgálva Izraelt és az arab állam érdekeit.
6. Lydda legyen szabad légi kikötő.
7. A palesztinai arab részek határolásáról az arab államok tanácsa döntön a palesztinai arabok megállapításával, a javaslat szerzőjének magánvéleménye szerint azonban történelmi és földrajzi okokból a palesztinai arab területet Transzjordániához kellene kapcsolni.
8. Az arab menekültek kérdését el kell választani a politikai problémáktól és erre vonatkozóan az UNO hozzon döntést függetlenül a Palesztina probléma megoldásától.
9. Az UNO legyen határozott a Palesztina-döntés meghozatalakor, s biztosítsa a döntés késztülvitelét a határok kérdé-

BALLON

Átlátszó, csú-, vihar- és lódenkabát

Márton és Szász

V., Gróf Teleki Pál-utca 3.

Átmeneti kabátok, téli kosztümök, bundák szakszerű tisztítója

BALOG GYÖRGY kelmefestő, vegytisztító

Andrássy-ut 83.

Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 122-129.

mében még akkor is, ha a döntést egyelőre az érdekeltek nem is fogadják el.

Az izraeli kormány véleménye az új Bernadotte-javaslatról

Bernadotte javaslatai nyilvánvalóan elfogadhatatlanok Izrael számára és elsősorban Anglia érdekeit védik. Legjellemzőbbek a jelentésnek Haifával, Lyddával és a Negev-vel kapcsolatos részeit, amelyek elsősorban Anglia gazdasági érdekeit szolgálják. Izrael függetlenségének elismerése az a mézesmadzag, amellyel a zsidó hozzájárulást szeretnék megszerezni a területhez. Az izraeli kormány valószínű állásfoglalását a tárgyalás folyamán jelzi az a nyilatkozat, amellyel a kormány szövegét tett Bernadotte legutolsó javaslatairól. A kormány rendkívüli ülésen megvizsgálta a tervezetet s jólesően állapította meg, hogy a zsidó-arab ellentét legdöntőbb kérdésében, Izrael államának és függetlenségének elismerésében Bernadotte a zsidó álláspontot fogadta el. A kormány azonban sohasem fog lemondani a Negev-ről, s az ország történelmi fővárosáról, Jeruzsálemről. Izrael fenn akarja tartani a közvetlen szárazföldi érintkezést Jeruzsálemmel és ezért Lydda és Ramleh nem csatlakozhat vissza az arab államhoz. Haifa, mint az ország legnagyobb alijah-befogadó kikötője, Izrael integráns része; a kormány azonban igyekszik tisztázni a már korábban szerződésben megállapított jogokat és igényeket. Az izraeli kormány sajnálatosnak tartaná, ha nem megegyezés alapján állapítaná meg a határokat, s éppen ezért, mert ilyen lehetőségei kell számolni, súlyosan kifogásolja a jelentésben az izraeli védelmi hadseregnek nyújtandó UNO segítség elmaradását. Felhívunk tehát az izraeli kormányt továbbá azt is, hogy az új Bernadotte-tervezet egyáltalában nem érinti az alijah-problémát. Az arab menekültekkel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az ország népe nem tudja elfelejtetni azt a tényt, hogy a zsidó államot, legelőször külföldi bujtogatásra, a most emigrációban élő palesztinai arabok támadták meg.

(GELLERT)

Oroszországból megérkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Név:	Szül. év:	Láger:	Pontos cím:
Herskovits Máttyás	1912	—	Orszk Bérkocsis-u. 41.
Dr. Blau Sándor	1914	101 10	Dombász Angyalföldi-u. 24/b.
Erdélyi Győző	1923	101 96	" Damjanich-u. 25/a.
Fleischmann Albert	1911	102 8	" Sip-u. 8.
Frenkel Imre	1924	302 4	" Szody-u. 22.
Glattstein József	1909	109 10	" Wahrmann-u. 34.
Gedeon Sándor	1924	107 35	" Vörösmarty-u. 38.
Kovács István	1919	110 7	" Sziv-u. 66.
László Győző	1914	109 15	" Márton-u. 11.
Nikolsburger Andor	1914	109 24	" Vörösmarty-u. 78.
Rausnitz Zoltán	1923	101 96	" Alkotmány-u. 4.
Szegő György	1922	9 1	" Pipa-u. 6.
Szobolits Zoltán	1913	7. kieg.	" Akadémia-u. 4.
Trepper Endre	1923	107 302	" Eötvös-u. 48.
Wojlicki Oszkár	1911	109 15	" István-ul 7.
Fischer Miklós	1909	101 18	Orszk Rumbach-u. 15.
Lichtenstein Arthur	1912	109 23	" Király-u. 36.
Nemes István	1918	101 5	" Akáca-u. 43.
Sugár József	1918	—	" Klauzál-tér 9.
Stein Miklós	1915	109 14	" Király-u. 103.
Szabados Andor	1912	101 18	" Klauzál-u. 23.
Gottlieb László	1920	6 3	" Alkotmány-u. 4.
Kende Béla	1911	108 39	" Kiss József-u. 3.
Lanj János	1920	701 16	Kiev Bródi Sándor-u. 36.
Rubovits Béla	1913	105 3	Orszk Szentkirályi-u. 6.
Kolb Ernő	1918	101 18	Kiev Alkotmány-u. 4.

DEGOB Információs Osztály (VII., Bethlen-tér 2., I. 36.) közlése.

Rabbi belktatás Budán

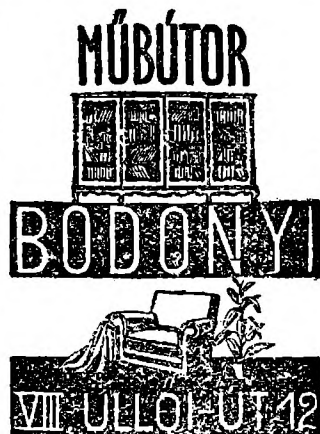
Szeptember 30-án, csütörtökön este, iktatták be a Boockai-utai zsinagógában, dr. Klein Miklóst, a legmátyosi körzet új rabiját. A templomot ezalkalommal zsúfolásig megtöltötte a közönség. A belktatási ünnepség a Boruch habo elénekkelésével kezdődött, miközben a nyitott lóraszekrény elé járult dr. Klein Miklós rabbi a hitközség vezetőségének és főrabijának a kíséretében. Dr. Benoschofszky Imre budai főrabbi és dr. Klein Miklós rabbi imát mondtak a frigysekény előtt, majd a gyülekezet Máncha imába kezdett. Sirota Sándor főkantort művészi szökháremek után dr. Benoschofszky Imre tartotta meg beiktató ünnepi beszédét. Történelmet lát az a templom, — hangsúlyozta, — testét a gonoszok, már felavatása alkalmával megsebeztek. Volt kaszánya, megáldott munkaszolgálatosok részére és börtöne is volt rövid, átmeneti időre, azoknak a deportáltaknak, akiket innen hurcoltak el a halálgárákba. Ennek a templomnak a multja kötelezi a rabbi.

Haber Károly kántor mizmaur leszaudo éneke után dr. Klein Miklós rabbi lépett a szószékre és nagyszabású beszédben tett hílet arról a hivatásról és feladatáról, amelyet el akar végezni. Bevezető szavaiban kegyelettel hódolt kiirtott családjá és rabbi elődeinek emléke előtt. Fejtette, mi a modern rabbi kötelessége a zsidóság jelenlegi helyzetében. Templom és iskola, ez a két hely a rabbi életében. Az énekkar Halleluja éneke után dr. Benoschofszky Imre és Klein Miklós együttesen megáldották a gyülekezetet, majd a Hallelja előadásával az ünnepség véget ért.

Az ünnepséget követő vacsorán, Bleier Andor, Csobádi Samu, dr. Lévinger Samuel, dr. Kálmán Ödön, Nagy László József, dr. Heller Imre, Baracs Károlyné, Breszlauer László, Vándor Andor, dr. Komlós Ottó, dr. Zsoldos Jenő, Győző József és Blum Simon üdvözölték az új rabbi, aki izraeli beszédében válaszolt a szeretetet és ragaszkodást kifejező szavakra.

A Szekszárdi Izr. Hitközség deportálásban és munkaszolgálatban hősi halált halt mártirjainak emlékművét október 10-én, délelőtt 9 órakor avatjuk fel, ünnepélyes keretek között. A kivándorlók és a felavatásra szeretettel meghívjuk minden hitvest-vevőnket.

Szekszárdi Izr. Hitközség Emlékmű Bizottsága

ÁGFALVA, BALF, DUNASZEG, FÜZESABONY, HIDEGSÉG, ISASZEG, KLAUZÁL-TÉR, KÖSZEG, LIPÓTMEZŐ, MOSONSZENTMIKLÓS, NAGYECNK, NÓGRÁD-JOBÁGYI, PUSZTAVÁM, SOPRON, SOPRON-BÁNFALVA

tömegsírjaiból exhumált szeretteink

emlékműveit

a rákoskeresztúri izr. temető Mártir-parcellájában október 10-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor avatjuk fel.

Kivándorlók

Használt és új hajókofferok és bőröndök nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca 26 Telefon hívó: 136-816 SZOMBATON ZARVA

REKORD-BOY

ARUSZÁLLÍTÓ- ÉS KÜLDŐRC VÁLLALAT Budapest, VI., Paulay Ede-u. 7-9 Telefon: 427-402 Gyors, Pontos, Megbízható! Mindent garanciával elintézt!

SIRKÓ LÖWY-nél BUDÁN II., Fő-utca 79 (Budai Margitidő mellett) Leszállított árak! Tel.: 160-573.

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ Telefon 222-223. KONKAT porral írt poloskát garanciával, szobánként 30 Ft-tól, Kórházak, penziónok, szállodák karbantartása

NOIKALAP V. MANGOLD MAGDÁTÓL KÜLÖNLEGESSÉGEK LESZÁLLÍTOTT ÁRBAN IV., Váci-utca 8 félémelet)

ESZROGIM LÜLUVIM HADASZIM megérkezett NISZELNÉL, Révai-utca 14.

Altalános tisztultatás a debreceni stat. hitközségnél

Az 1945. évben újjáalakult debreceni hitközség alapszabályainak jóváhagyása után csak most jutott abba a helyzetbe, hogy állandó képviselői szervezetet megválasztasson. Először választott Csengeri László, aki a felszabadulás óta vezeti a hitközséget és akinek a hitélet és a hitközségi élet újból való megindításában nagy érdemei vannak. Az elmúlt év tagjait választották: dr. Révész Géza, Horvitz Ernő, Keiner Miklós, dr. Nádasi György, Földes Jenő, Schwartz Ernő, Gönczi Zoltán, dr. Lengyel Miklós, Kallós Gábor, Bleich Béla, Csengeri Jenő, Mező Árpád, Schwartz Jenő, Sipos Géza, dr. Bárdos Jakab, dr. Ungár Ferenc és Vas Sándor, valamint megválasztották a 60 tagú képviselőtestület. Szeptember 12-én választotta meg egyhangú lelkesedéssel az összegyűlés az anyakönyvvezető-főrabbi tisztégre dr. Weisz Miksa, volt orosházi főrabbi, aki ideiglenes minőségében már 1946 eleje óta látja el a felkíszeri teendőket.

A sátorajauhelyi mártírok emlékűnepe

Szeptember 26-án, avatta fel a sátorajauhelyi aut. orth. izr. hitközség a magye és a város területéről deportálásban és munkaszolgálatban elpusztult mártírok emléktábláját. Az avató ünnepségeken résztvettek a magyarországi zsidóság képviselői, valamint a szlovákiai maradék zsidóság küldöttei. Képviseletet magukkal Zemplén vármegye, Sátorajauhely város, a demokratikus hódorság, a rendőrség, szabadságarcosok, a MDP, a MNDSt, Vöröskereszt, Nemzeti Bizottság és a református egyház. A romtemplomban tartott gyászistentisztelet Fränkel Jenő miskolci főkantor zsol-táránakéval kezdődött, majd Jungreis Sándor gyöngyösi főrabbi emlékeztet meg a mártírokról. Az istentisztelet befejezése után a templomudvaron, a jelenlegi imaház falán elhelyezett emléktáblánál folyt le a gyászünnepe. Iszák József hitk. elnök után Jungreis Sándor gyöngyösi főrabbi avatta fel az emléktáblát. Zissmann Alfred, a miskolci hitközség elnöke, Rosmann Hermann hitközségi gondnok, dr. Waller Sándor a stat. hitközség, dr.

A miniszterelnökség

67.313/1948. III. M. E. határozatával az Uj Élet oldalterjedelmét az eddigi 16 oldalal szemben 8 oldalban állapította meg. Az intézkedés oka költségvetési és mostani papírhiányban keresendő és így reméljük kell, hogy csak rövid, átmeneti intézkedésről van szó.

A korlátozó rendelkezés igen nehéz helyzet elé állította az Uj Élet szerkesztőségét, amelynek célkitűzése mindig az volt, hogy a megmaradt magyar zsidóságot nemcsak hírcikkkel lássa el, de a zsidóság hivatalos vezetőinek szellemében irányt-mutatson a sorsdöntő kérdések helyes megítélésében, a népi demokrácia mellett való rendíthetetlen kitartásban, valamint a gazdasági problémák helyes utválasztásban.

Igyekezni fogunk az adott nehéz helyzetben is az eddigi célkitűzések szellemében az Uj Élet szerkesztőségi munkáját végezni és kérjük hitelesítérelnek szíves támogatását addig is, míg a régi oldalterjedelmet visszakapjuk.

AZ UJ ÉLET SZERKESZTŐSÉGE.

Nagy Sándor Béla, a ref. egyház, Varga Bertalan a Nemzeti Bizottság, Vas Rezső a MDP és dr. Verő Sándor Sátorajauhely város nevében mondott beszédet. A gyászünnepe a Hatikva hangjaival ért véget.

Felavatták az új kispesti templomot

Öt évszázados zsidó templom, — a csömöri, lovasberényi, alberti-irsai, kispesti neológ és orthodox templomok kivételével épült fel, illetve a régi iskola épület átalakításával épült új a kispesti zsidó templom. Az átalakítási munkálatokat Vajda Zsigmond, a PIH műszaki osztálya vezetőjének és Singer Ernő mérnöknek tervei szerint végezték. Az új templom avatása október 3-án, ünnepélyes külsőségek között ment végbe. Klein József hitközségi elnök a templom ajtajában fogadta dr. Berg József főrabbi és megintó beszéd keretében adta át neki a templom kulcsait. Dr. Berg főrabbi megújította a templom örökmécsesét. Fendek Zoltán kispesti főkantor, a Csáky-utcai templom Havas Sándor által vezényelt kórusa kísérelével zsol-tárt énekelt, majd Berg József főrabbi avatta fel, nemesvéréli beszédében az iskolából a kacsagás házából épült könnyek házába, az új templomot. Az avatáson megjelentek: Domonkos Miksa főbíró, a pesti Izraelita Hitközség képviselője, a hatóságok, az összes főkezek, a honvédség, a rendőrség, a demokratikus pártok és a pestkörnyéki testvérhitközségek képviselői.

A magyar zsidó tudomány külföldi visszhangja

1. A Jewish Chronicleben, Dr. A. Stein, a londoni egyetem tanára, cikket írt a most lezajlott párizsi orientalista kongresszusról s kiemeli, hogy a legjelentősebb előadás a dr. Löwinger Sámuel, dr. Scheiber Sándor és dr. Halin István rabbiképző-intézet professzorok közös beszámolója volt a magyarországi zsidó könyvtárakról és a Kaufman-goniza ismeretlen anyagáról.

2. Löwinger Sámuel, szeméremi igazgató, Germánia „professzor” c. művéről kimerítő megbeszélést közöl a svéd Judisk Tidskrift, A. Brody, stockholmi rabbi és egyetemi rektor tollából, a cambridgei The Journal of Jewish Studies Scheiber Sándor tollából, a Hálám Patai Edith tollából. Kritikák olvashatók továbbá a Dávid és Hácófe c. erעי lapokban.

3. A Scheiber Sándor szerkesztésében megjelent Löw-Emlékkönyvet hosszan méltatja a Judisk Tidskriftben A. Brody és a The Society for Old Testament Study Book List 1948-ban, H. H. Rowley, a manchesteri egyetem tanára.

FORRÓ ALADÁRNE
„Lilly” NŐI DIVATSZALON

BLOUSE-KÜLÖNLEGESSÉGEK
RUHÁK és

készítője, a volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője.
LESZÁLLÍTOTT ÁRAK
VI., Felső Sándor-u. 2. sz. lételelet

KÜLÖNBÖZMÉNYEK: Készített utcai szabó-fűzőszobahasználatú 1-2 szobára részlete október 15-én kiad. Eötvös-utca 39. 11/2.

Szőnyegek

vétel — eladás
Király-utca 14.
UNGAR Rákóczi-út 42.

MODERN PARÓKÁK, pótrészek

művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12
TELEFON: 421-057

Forbáth és Révész

V., Teleki Pál-utca 26
Telefonszám: 121-918

Összes rendszerű író- és
számológépek állandóan
raktáron

Szakszerű javítóműhely

Női, férfi, gyermek
kalapok és turbánok
nagy választékban

FRIEDMANN
Király-utca 10

UTLEVÉLKÉPEK

3 óra belüli, 3 darab 12.- forint
PÁRISI FOTO, PÁRISI NAGY ARÚKÁZ

Gyermekek, gyermekbutor, játékaru **Vicánál**
Nagyatádi Szabó-utca 50.

Jó és olcsó
**függőnytartó,
képkeretek**
nagy választékban.

Szécsényi
VII., Bethlen Gábor-utca 7. sz.
Telefon: 224-288.

Szabadsághegyen, a NOEMI
penzióban, Felhő-u. 11. alatt

elsőrendű ellátás, barátságos óvparikban forróvízes szobák. Gyönyörű elő-jegyzés. Továbbá Agancs-u. 3-ban újonnan berendezett

GYERMEKOTTHON
pedagógus és orvos közreműködésével (Az orth. rabbiság felügyelete alatt.)
Tel.: 16-16-12.

TÜZIFA

faszén
WEISZ ÉS VIDOR
Kőbányai-út, Ganz-gyárral szemben.
Telefon: 129-580.

MINDEN rakomnak, ismerősöknek és üzletbarátoknak
elszima velsima tavot kíván

Spéter vegyiművek

Budapest,
XIV., Nürnberg-utca 6. szám

Órástanulónak keresek négy középiskolával, megbízható zsidó aut. „Órás” jelűre a kiadóba

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

**MIELŐTT
RENCSZES** haját festett vagy
daueroltatja mutassa meg
hajfestőmesternek VI., Csengery-utca 84
Hajmunkák. Pedikúr. Nyilondauer

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára